

Hatékony hozamnövelés hegyvidéki gyepen

Szűcs István - Liebmann Lajos

GATE Mezőgazdasági Főiskolai Kar, Gyöngyös

1976-tól vizsgáljuk a Mátra vidék lejtős, sekély és közepes termőrétegű, aszályos, száraz, félszáraz fekvésű, agyagbemosódásos barna erdőtalajain kialakult természetes és mesterséges gyepain a hatékony hozamnövelés lehetőségeit.

A hegyvidéki gyepok termőképességének javításával és ennek környezetre gyakorolt hatásával több hazai kutató is foglalkozott, mint SIPOS (1972, 1977), BARCSÁK-KERTÉSZ (1982, 1984), SZŰCS-VAJSZ (1989), SZEMÁN (1990), LIEBMANN (1994), SZABÓ (1994) SZABÓ-KÁDÁR (1994), VINCZEFFY-NAGY (1995).

Anyag és módszer

A Mátra vidék sekély- és közepes termőrétegű, agyagbemosódásos barna erdőtalaján hat kísérleti területen beállított kísérletek tényezői a műtrágyázás és az alapművelés. A kísérletek sávos elrendezésűek. Az ismétlések száma három, illetve négy, a parcellák méretei 15-35 cm² között változnak. A szárazanyaghozamokat variancia analízissel és regresszió analízissel értékeltük.

Eredmények és értékelésük

A sekély, 20-30 cm termőrétegű természetes gyep növényzete rendszeres műtrágyázás és nyitott tárcsás művelés hatására kedvezően átalakul. A kísérlet első évében önmagában a nagyadagú műtrágyázás 8,8 t/ha szárazanyaghozamot eredményezett, de a hozam a későbbiekben nagymértékben az időjárástól függött. A nyár végi és tavaszi nyitott tárcsázás és

nagyadagú műtrágyázás 9,64 t/ha szárazanyagot ad. E kezelések hatására 2,9% nyersfehérje-tartalom növekedés mellett, 9,23-szoros nyersfehérje hozamnövekedés érhető el.

A 40-50 cm-es termőrétegű talajon lévő gyep N₅₀P₆₀K₆₀ kg/ha hatóanyag kezelésnél mutat átlaghatékonyt, és itt maximális a nettóenergia hozama, 20.804,68 MFt/ha.

A fajzati (F₁) és gyöngyössolymosi (GYS-1) kísérletek bizonyítják, hogy a rendszeres nyitott tárcsázás és N₁₃₀P₅₂K₅₂ kg/ha hatóanyagú műtrágyázással 6,45 t/ha szárazanyaghozam érhető el, ez egyben a marginális hatékonyság maximuma is. A lejtős területű, sekély termőrétegű gyepterületek szinte egyetlen hatékony- és környezetbarát hozamnövelő módszere a vegetatív felújítás.

A közepes, 50-60 cm-es termőrétegű, aszályos fekvésű gyep leghatékonyabb hozamnövelését a 30 cm-es lazítás utáni újratelepítés, N₁₁₅P₄₆K₄₆ műtrágyafelhasználásnál értük el, a hozam 8,02 t/ha szárazanyag, a hatékonysági mutató 279,1%. Az

átlaghatékonyság maximuma $N_{135}P_{54}K_{54}$ kg/ha-os műtrágyázás az optimális megoszlás, ha a termőréteg legalább 70 cm-es; hozam 9,3 t/ha.

A 70 cm-nél mélyebb, közepes termőrétegű száraz és félszáraz fekvésű gyepon a Mátra vidéken a 60 cm-es lazítás utáni telepítés és generatív felújítás a leghatékonyabb hozamnövelő eljárás, $N_{148}P_{59}K_{59}$ - $N_{160}P_{64}K_{64}$ kg/ha-os műtrágyázással.

Összefoglalás

A hatékony hozamnövelés lehetősége a gyeptípustól, a termőréteg vastagságától, a terület kitettségétől, fekvésétől, lehetséges alpműveléstől és a műtrágyázástól függ alapjában egy régió belül is. Az eltérő ökológiai adottságokra eltérő, de hatékony hozamnövelő technológiai megoldások javasolhatók.

Irodalom

- BARCSÁK, Z. - KERTÉSZ, I.: 1982. Az északi hegyvidék ősgyepének rekultivációja. Taurina Híradó. 11:3 p: 23.27.
- BARCSÁK, Z.- KERTÉSZ, I.: 1984. A gyepek állattartó képességének vizsgálata Észak- Magyarországon. Mezőgazdasági Tudományos Napok. Gödöllő. 2 tom. p: 188-192.
- LIEBMANN, L.: 1994. Gyeptermesztési technológiák gazdasági értékelése. Kandidátusi értekezés. Gyöngyös. 1. p: 161.
- SIPOS, A.: 1972. Lejtős gyepterületek hozamnövelésének főbb módszerei Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. Kandidátusi értekezés. Kompolt-Szarvas. p: 136.
- SIPOS, A.: 1977. Talajvédő gazdálkodás lejtő területen. Kutatási eredmények. p: 2.
- SZEMÁN, L.: 1990. Domb- és hegyvidéki gyepek termőképességének javítási lehetőségei. Kandidátusi értekezés. Gödöllő. p: 144.
- SZABÓ, L.: 1994. A természeti erőforrások racionális használata a növénytermesztésben. IV. Agrárökonómiai Tudományos Napok. GATE Mezőgazdasági Főiskolai Kar. Gyöngyös. p: 423-426.
- SZABÓ, L. - KÁDÁR, I.: 1994. Effect of heavy metal load on soil and crop. XXXVI. Georgikon Napok. PATE Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar. Keszthely. p: 146-153.
- SZÚCS, I. - VAJSZ, T.: 1989. The crop of some varieties of Grass and their economical characterization. XVI. International Grassland Congress. Nice. France. II. Section. 11. Grassland Farming System. p: 1357-1358.
- VINCZEFFY, I. - NAGY, G.: 1995. Gyepünk terméslehetősége. Tiszántúli Mezőgazdasági Tudományos Napok, Hódmezővásárhely. p: 228-229.